

נציבות שירות המדינה

הודעות

הודעה שע/18

כ"ג באדר התש"ע (9.3.2010)

הודעה מס' שע/18

שינוי תיאורי מסלולי קידום

1. פרקים 22 ו-23 לתקשי"ר מגדירים את תיאורי מסלולי הקידום השונים בשירות המדינה.
2. במצב הנוכחי, רובם המכריע של תיאורי מסלולי הקידום בתפקידים השונים מובאים בלשון זכר. מסלולי הקידום היחידים הכתובים בלשון נקבה, הינם מסלולי הקידום הזוטרים ביותר או מסלולי הקידום המיוחדים באופן סטריאוטיפי לנשים.
3. מצב זה עלול לקבע את התפיסה המוטעית, לפיה מקומן של נשים בתפקידים מסוימים בלבד, ובעיקר בתפקידים ובמסלולי הקידום הזוטרים ביותר - דבר העומד בסתירה עם תפיסת נציבות שירות המדינה בנושא.
4. לפיכך, תוקנו ניסוחי מסלולי הקידום בפרקים אלה, בכדי להתאימם לניסוח רוב מסלולי הקידום בלשון זכר.
5. יודגש, כי כל מסלולי הקידום מתייחסים לנשים ולגברים כאחד.
6. התיקונים לתקשי"ר בהתאם לני"ל כלולים בדפי ההחלפה המצורפים להודעה זו.

שמואל הולנדר
נציב שירות המדינה

תיקונים בהחלפת דפים

אסמכתא	להוציא את הדפים שכותרותיהם	להכניס את הדפים שכותרותיהם
שע/18 (פסקה 02.421(א))	02.410 - 02.416 (דף אחד)	02.410 - 02.416 (דף אחד)
שע/18 (פסקה 02.552)	02.552 - 02.583 (דף אחד)	02.552 - 02.583 (דף אחד)
שע/18 (פסקה 13.232(ב)(ג))	13.211 - 13.215 (דף אחד)	13.211 - 13.215 (דף אחד)
שע/18 (פסקה 18.282)	18.281 - 18.292 (דף אחד)	18.281 - 18.292 (דף אחד)
שע/18 (כותרת פרק משנה 22.1)	22.110 (דף אחד)	22.110 (דף אחד)
שע/18 (כותרת סעיף 22.12, פסקאות 22.122, 22.121, 22.120)	22.113 - 22.120 (דף אחד)	22.113 - 22.120 (דף אחד)
שע/18 (פסקאות 22.124, 22.123, 22.125)	22.123 - 22.124 (דף אחד)	22.123 - 22.124 (דף אחד)
שע/18 (כותרת סעיף 23.15, פסקה 23.152(א))	23.131 - 23.141 (דף אחד)	23.131 - 23.141 (דף אחד)
שע/18 (המשך פסקה 23.152(א)-(ג))	23.152 (דף אחד)	23.152 (דף אחד)
שע/18 (פסקה 23.181(4))	23.181 (דף אחד)	23.181 (דף אחד)
שע/18 (פסקה 24.453)	24.451 - 24.461 (דף אחד)	24.451 - 24.461 (דף אחד)
שע/18 (פסקאות 33.124, 33.123(א))	33.120 - 33.121 (דף אחד)	33.120 - 33.121 (דף אחד)
שע/18 (פסקה 61.337(א))	61.334 - 61.351 (דף אחד)	61.334 - 61.351 (דף אחד)
שע/18 (פסקה 82.232(א)(3))	82.211 - 82.223 (דף אחד)	82.211 - 82.223 (דף אחד)

02.4 - יועצים

02.41 חלות וכללים / 02.42 מעמדו של יועץ,
יועץ מתנדב או יועץ בשכר סמלי / 02.43
שימוש בתואר יועץ / 02.44 ניגוד עניינים /
02.45 פעילות מפלגתית ופוליטית

02.41 - חלות וכללים

02.410

ההנחיות המפורטות בפרק משנה זה חלות על כל סוגי העסקת יועצים, אשר, כמוסבר להלן, אינם עובדי המדינה, לרבות יועצים בשכר או יועצים בהתנדבות או יועצים בשכר סמלי.
(18/ז)

02.411

(א) במשרדי הממשלה מועסקים ממלאי תפקידים שאינם במעמד של עובד המדינה. הם נושאים תארים אשר לא תמיד מגדירים נכונה את מהותו האמיתית של התפקיד ואת מעמד בעליו במשרד. בעלי תפקידים אלה, שאינם מועסקים במעמד של עובד המדינה, ייקראו להלן - "יועצים";
(ב) קיימים סוגים שונים של יועצים, עימם נעשית התקשרות על-ידי חוזה קבלני, להלן העיקריים שבהם:
1. יועץ, לרבות יועץ בתחום ייחודי של התמחות אקדמית, כאשר הייעוץ ניתן מפקידה לפקידה לצורך עניינים מיוחדים;
2. יועץ מתנדב (בכפיפות לפרק משנה 16.6) או יועץ בשכר סמלי.
(18/ז)

02.412

יש לפרט בהסכם ההעסקה של יועץ את תנאי השכר, ההטבות הנלוות, ביטוח, דרכי בדיקת עבודת היועץ, הסנקציות שיעמדו לרשות המשרד במקרה של הפרת התחייבות מצד היועץ, משך תקופת ההעסקה ודרכי סיומה - אם על-ידי המשרד ואם על-ידי היועץ. כן ייכלל סעיף מפורש בדבר חובת שמירת הסודיות, בהתאם לחוק העונשין, התשל"ז-1977. אין לכלול בהסכם ההעסקה מרכיבים אשר על-פי טיבם ומהותם מצביעים על מעמד של עובד המדינה.

02.413

האחראי וחשב המשרד מופקדים על קיום הוראות פרק משנה זה. מוטלת עליהם החובה לבדוק, בכל מקרה של התקשרות עם יועץ, האם הסכם ההעסקה תואם את עקרונות פרק משנה זה, בתיאום עם היועץ המשפטי של המשרד. במקרים חריגים, או כאשר מתעורר ספק, יש לפנות אל נציבות שירות המדינה, לקבלת אישור להסכם ההעסקה המוצע.

02.414

ככלל יש להימנע מהעסקת יועצים בהתנדבות או יועצים בשכר סמלי בלשכות שרים או בלשכות סגני שרים. במקרים חריגים בלבד, ניתן יהיה להעסיק יועצים מהסוג האמור לעיל רק כאשר כל האפשרויות העסקה אחרת אינה ניתנת לביצוע, ובאישור מראש של נציב שירות המדינה.
(18/ז)

02.415

אין להעסיק בלשכות שרים, סגני שרים או מנהלים כלליים יועצים במעמד קבלני.
(2/סב)

02.416

אין להעסיק יועצי תקשורת חיצוניים ואין לרכוש שירותי דוברות או פרסום, אלא בהתאם להוראה 03.06.02 בתכ"ם אשר עניינה הליכי אישור ההתקשרות.
(14/סו)

02.42 - מעמדו של יועץ, יועץ מתנדב או יועץ בשכר סמלי

02.421

- (א) משרד המבקש להעסיק יועץ, יבדוק אם אין מדובר בעבודה שלפי טיבה ומהותה צריכה להיעשות על-ידי עובד המשרד ולא על-ידי מי שאיננו עובד המשרד. יועץ מועסק בדרך כלל בנושא מוגדר ולתקופה קצובה. כשמדובר בעבודה השלובה באופן אינטגרלי בעבודת המשרד והמבצע אותה שייך למערך הארגוני והפונקציונלי של המשרד, אין מקום להעסיק יועץ למילוי אותו תפקיד. מרכז עיסוקו של יועץ, על-פי טיבו ומהותו, איננו נמצא בתחום המשרד המעסיק אותו; לכן אין לקבוע עם היועץ שמקום מושבו העיקרי יהיה דווקא במשרד וכמובן שאין להקצות לו חדר, מזכיר, מסוף, טלפון וכדומה. כל הנ"ל מהווים הבחנה ברורה בדבר מעמדו של עובד, בשעה שהיועץ אינו במעמד כזה;
- (ב) יש לכן לדאוג, שכל האפשר לא יהיה היועץ מעורב בפעולות ביצוע של המשרד; הוא לא ישתלב בהירארכיה של המשרד ולא יעביר הוראות לעובדים, אלא באמצעות הנהלת המשרד או על-ידי עובד אחראי שנקבע לכך. יש לקבוע בחוזה ההעסקה הוראות ברורות ומוגדרות למי יהיה כפוף ולמי יהיה עליו לדווח. כמו כן יש להגדיר במפורט את תפקידיו במשרד;
- (ג) יועץ לא ייצג את המשרד כלפי חוץ, אלא אם נקבעו לכך סידורים מיוחדים ומוגדרים. (שע/18)

02.43 - שימוש בתואר יועץ

02.431

- (א) יועץ, במיוחד אם הוא יועץ לדרג הבכיר במשרד, זוכה למוניטין מעצם תפקידו כיועץ. מוניטין אלו עשויים להשפיע, לעיתים, על מעמדו או על ענייניו של היועץ מחוץ לשירות. גם יועץ שהוא מתנדב ועושה את מלאכתו שלא על מנת לקבל פרס, עשוי לקבל את תגמוליו במקום אחר, שכן די לו לאדם להופיע בציבור כיועץ, בכדי שהדבר ישפיע על מעמדו או על ענייניו. במיוחד נכון הדבר כאשר מדובר בבעלי מקצועות חופשיים אשר המוניטין שלהם מהווה מרכיב חיוני ובסיס רב-חשיבות למעמדם הכלכלי בשוק החופשי;
- (ב) יש לכן לאסור על יועץ להשתמש בתוארו, מלבד כאשר הוא פועל במסגרת פעילותו כיועץ. מגבלה זו חייבת להיכלל בחוזה ההעסקה של היועץ.

02.44 - ניגוד עניינים

02.441

ניגוד עניינים של יועץ

טרם התקשרות להעסקת יועץ, יש לפעול בהתאם להוראות פרק משנה 13.6 ולהנחיה 1.1555 להנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

02.442

פסקה מבוטלת

02.443

פסקה מבוטלת

(סר/22)

02.444

כללי התנהגות לאחר פרישה

חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969, חל על עובדים בלבד; אולם במקרים מסוימים, יש מקום להחיל את הגבלות חוק זה גם על יועץ שאיננו עובד המדינה, ולקבוע אותן בהסכם ההעסקה.

02.45 - פעילות מפלגתית ופוליטית

02.451

חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959, חל על עובדים בלבד; אולם במקרים מסוימים, יש מקום להחיל את הגבלות חוק זה, כולן או מקצתן, גם על יועץ שאיננו עובד המדינה, באמצעות הסכם ההעסקה. במיוחד אמור הדבר בנוגע לאיסור לבקר את הממשלה, לפי סעיף 1(5) לחוק.

02.552

עם זאת, בהתאם לחוק, עובדים אלו רשאים לעסוק בפעילות מפלגתית בתחום המשרד או מתקן ממשלתי אחר, אם זו נעשית במסגרת פעילות מינהלית כסיוע לשר או לסגן השר. כך למשל, הנהג רשאי להסיע את השר או סגן השר ברכב ממשלתי לאסיפה מפלגתית. מנהל הלשכה, המזכיר והעוזרים רשאים להדפיס נאומים מפלגתיים ולתאם פגישות פוליטיות. לעומת זאת, אסור להם לעסוק בפעילות מפלגתית מהותית וישירה כגון: גיוס תומכים, מצביעים ותרומות.
(שע/18)

02.553

יודגש כי יועץ תקשורת של הנבחר חייב להגביל עצמו לתחום הפעילות הממשלתי של הנבחר ואסור לו לעסוק בנושאים מפלגתיים שבהם מעורב השר במסגרת עיסוקיו הפוליטיים. מותר ליועץ התקשורת להבהיר בתקשורת את עמדותיו המדיניות, הכלכליות, החברתיות וכיוצא בזה של הנבחר גם אם אינן נוגעות לתחום הפעולה של המשרד עליו הוא מופקד. עם זאת, אסור לו להשמיע בתקשורת או להעביר אליה דברי ביקורת כלפי שרים אחרים, כלפי מוסדות ממשלתיים או ממלכתיים אחרים וכלפי חברי הכנסת.

02.56 - העסקת יועצים בהתנדבות, או יועצים בשכר סמלי בלשכות שרים או סגני שרים

02.561

אין להעסיק יועצים בהתנדבות או יועצים בשכר סמלי, בלשכות הנבחרים.

02.562

במקרים חריגים בלבד, ניתן יהיה להעסיק יועצים מהסוג האמור רק כאשר כל אפשרות העסקה אחרת אינה ניתנת לביצוע, ובאישור מראש של נציב שירות המדינה.

02.563

ככלל, אין להעסיק בלשכות הנבחרים יועצים במעמד קבלני, למעט העוזרים הפוליטיים. על היועצים בלשכות אלה להיות עובדי המדינה בחוזה העסקה כאמור.

02.57 - דיווח

02.571

- (א) עובד במשרת אמון בלשכת הנבחר הנמצא בסמיכות לנבחר או מי שתפקידו מחייב אותו לניידות ולגמישות בעבודתו, ידווח בפירוט על עבודתו ושעות עבודתו בטופס מיוחד המיועד לכך;
- (ב) ראש לשכת הנבחר או מנהל הלשכה יהיו אחראים על קיום הדיווח הזה.

02.58 - סיום שירות

02.581

עם סיום כהונתו של הנבחר, חדלה מיידית העסקתו של עובד הלשכה בלשכתו, אלא אם כן הנבחר החדש ביקש להמשיך את העסקתו. עם סיום כהונת הנבחר כאמור, יעזוב עובד הלשכה את הלשכה ויחזיר למשרד כל ציוד ממשלתי שקיבל (רכב, טלפון, פקס וכיוצא בזה).

02.582

עובד במשרת אמון בלשכת נבחר שסיים את תפקידו, לא יוכל להתמודד במהלך השנה הראשונה מיום סיום תפקידו על משרה באותו משרד. מגבלה זו לא תחול על עובד כאמור בלשכת נבחר, אשר הנבחר שמינה אותו לראשונה, סיים את תפקידו באותו משרד. הוראה זו הינה חלק מחוזה ההעסקה של כל עובד בלשכת הנבחר.

02.583

למען הסר ספק - הנחיה זו חלה בכל מקרה של סיום כהונת נבחר, בין בעקבות בחירות, בין בעקבות התפטרות אישית ובין מכל סיבה אחרת.
(החלטה מס. בק/97 של ועדת השרים לענייני ביקורת המדינה, מיום ח' בתשרי התשס"ו (11.10.2005))
(סו/9)

13.2 - חובת המבחנים והבחינות

13.21 מועמדים למשרות עד דרגה 17 בדירוג המינהלי / 13.22 מועמדים למשרות עליהן חלה חובת המכרז הפומבי / 13.23 מועמדים למשרות הפטורות מחובת המכרז הפומבי / 13.24 הוראות נוהל

13.21 - מועמדים למשרות עד דרגה 17 בדירוג המינהלי

13.211

- (א) מועמד למינוי למשרה בדירוג המינהלי כמוגדר בפסקה 11.912, חייב לפני מינויו, לעמוד במבחנים בכתב;
- (ב) נציב שירות המדינה רשאי לפטור מהמבחנים, כולם או מקצתם, מועמד שטרם מלאו שנתיים לשיבתו בארץ או שגילו מעל 50 שנה, אם שוכנע שהמועמד מתאים למילוי המשרה על-פי חוות דעת שקיבל מהאחראי של המשרד שהמועמד יועסק בו או אם שוכנע על כך בדרך אחרת;
- (ג) מועמד למשרה כאמור בנסמן (א) לעיל פטור ממבחן אם נתקיימו בו תנאים אלה:
1. הוא שירת בעבר בשירות המדינה לאחר שעמד במבחן בהצלחה;
  2. טרם חלפו חמש שנים מיום שסיים את שירותו הקודם בשירות המדינה;
  3. הוא מתקבל למשרה פנויה שצמודה לה דרגה 17 בדירוג המינהלי או דרגה 38 בדירוג ההנדסאים והטכנאים או דרגה 11 בדירוג המקצ"ט או דרגות נמוכות מאלו;
  4. הוא מתקבל למשרה שתפקידיה מצויים בתחום הרחב של עיסוקיו בשירותו הקודם בשירות המדינה.
- (כללי שירות המדינה (מינויים) (מכרזים, בחינות ומבחנים), התשכ"א-1961, ס' 52)

13.212

- (א) מועמד למינוי בדירוג המינהלי או בדירוג ההנדסאים והטכנאים או בדירוג המקצ"ט, בהתאם לסעיף 11.93, חייב לפני מינויו, לעמוד בבחינות בעל-פה או במבחנים בכתב אשר ייערכו על-ידי נציבות שירות המדינה;
- (ב) עובד אשר הוגבלה העסקתו למשרה אליה התקבל לעבודה, כל שינוי משרה יחייב עמידה בהצלחה בבחינות הכניסה לשירות. במקרים חריגים ובנסיבות העניין תאשר נציבות שירות המדינה העסקת עובד שנכשל בבחינות לתקופה מוגבלת בזמן או למשרתו אליה התקבל לעבודה בלבד;
- (ג) עובד שאושרה העסקתו לתקופה מוגבלת, לא יוכל להמשיך בעבודתו לאחר המועד שנקבע, אלא אם יעבור בתוך התקופה את בחינות נציבות שירות המדינה בהצלחה.
- (ס/9)

13.213

מועמד למינוי, שהוא בעל תעודה המעידה, לדעת נציב שירות המדינה, על השכלה או על הכשרה הנבדקת בבחינה בעל-פה, או במבחן בכתב, פטור מהבחינה בעל-פה או מהמבחן בכתב לפי הוראות סעיף זה.

(הכללים הנ"ל, ס' 54)

13.214

הוראות סעיף זה חלות על עובד המועסק בעבודה הנובעת מלחץ עבודה לתקופה ארוכה משישה חודשים או המוארכת לתקופה ארוכה משישה חודשים (ראה פסקה 16.222).

13.215

פסקה מבוטלת
(ס/9)

13.22 - מועמדים למשרות עליהן חלה חובת המכרז הפומבי

13.221

מועמדים למשרות עליהן חלה חובת המכרז הפומבי, חייבים לעמוד במבחנים בכתב ובבחינות בעל-פה לפי הוראות פרק 12.

13.23 - מועמדים למשרות הפטורות מחובת המכרז הפומבי

13.231

(א) בכפיפות לאמור בפסקאות 13.232 עד 13.234, מועמד העומד להתקבל לשירות המדינה למשרה הפטורה מחובת המכרז הפומבי (ראה סעיף 11.95), חייב לעמוד במבחנים בכתב או בבחינות בעל-פה, או בשניהם;

(ב) הוראה זו חלה גם על מועמד להעברה למעמד זמני או קבוע ללא מכרז, אלא אם עמד במבחנים בכתב או בבחינות בעל-פה, או בשניהם, בעת קבלתו לשירות.
(הכללים הנ"ל, ס' 49, 50, 51(א))

13.232

החובה לפי פסקה 13.231 אינה חלה במקרים הבאים:

(א) מינוי עובד למשרה בידי הממשלה או באישורה (ראה פסקה 11.956(א) וההוראות בעניין קבלת חוות דעת ועדת המינויים לפי סעיף 11.96);

(ב) מינוי עובד למשרה בדירוגים: מרפאים בעיסוק, פיזיותרפיסטים, פארה רפואיים למעט קלינאי תקשורת ודיאטנים אשר צמודה לה בתקן רמת גמול 1 תחילית במתח רמות הגמול; משרה בדירוג רנטגנאים אשר צמודה לה בתקן דרגה 4 תחילית במתח הדרגות (ראה פסקה 11.956(ב));

(ג) מינוי אח למשרה לה צמודה בתקן רמת גמול 13 תחילית של דירוג האחים או רמה תחילית נמוכה ממנה;

(ד) מינוי אדם שנמצא כשיר לאותה משרה (כשיר שני או אחר) (ראה פסקה 11.956(ג)1);

(ה) מינוי עובד קבוע או זמני שחזר לשירות תוך שישה חודשים (ראה פסקה 11.956(ד)2).
(שע/18)

13.233

על מועמד למינוי למשרה הפטורה מחובת המכרז מסיבות ביטחוניות (ראה פסקה 11.956(ב)6) יחולו הוראות פסקה 13.231 בשינויים הבאים:

(א) חובת המבחנים בכתב או הבחינות בעל-פה, או שניהם, לא תחול על מועמד למשרה, אשר נציב שירות המדינה אישר אותה כמשרה ביטחונית שיש לפטור אותה מחובת מבחנים ובחינות בעל-פה לצורך זה;

(ב) במקום החבר או החברים של ועדת הבוחנים שאינם עובדי המדינה (ראה פסקה 12.362(ג)) תמנה נציבות שירות המדינה, אחד מאלה:

1. אדם שאינו עובד המדינה, אשר המנהל הכללי של משרד הביטחון, או מי שהוסמך לכך על ידי, הסכים למינויו; או

2. עובד המדינה ממערכת הביטחון.
(הכללים הנ"ל, ס' 49)

13.234

מבקשת נציבות שירות המדינה לקבל למשרה פנויה, ללא מכרז, אדם מן הסוגים המפורטים בפסקה 11.956, תביא בפני ועדת הבוחנים (ראה פסקה 12.362) את המועמדים הנראים לה כמתאימים למילוי המשרה, מבין כל הסוגים האמורים. היו למעלה מחמישה מועמדים מתאימים, אין נציבות שירות המדינה חייבת להביא בפני ועדת הבוחנים אלא את חמשת המועמדים הנראים לה כמתאימים ביותר.
(הכללים הנ"ל, ס' 50)

18.28 - חישוב תקופת מינוי בפועל

18.281

על משכורתו של עובד שמונה בפועל ראה סעיף 24.51.

18.282

מינוי בפועל של עובד אינו מקנה לו כל זכות למשרה שהוא ממלא בפועל או להעלאה בדרגה, אולם אח שמונה בפועל למשרה שרמת התפקוד שלה עד 13 תחילית, (למעט משרה בה משובץ עובד הנמצא בחופשת לידה או בחופשה ללא משכורת) והמינוי בפועל נמשך יותר מ-12 חודשים - יועסק במשרה זו דרך קבע, זאת בתנאי שעונה לדרישות המשרה.
(שע/18)

18.283

מכסת חופשת המנוחה של עובד שמונה בפועל, בתקופת המינוי בפועל, תיקבע לפי דרגת משכורתו בתקופת המינוי בפועל.

18.284

לעניין שעות נוספות, תשלומים בתקופת היעדר מן העבודה (כגון: חופשת מחלה, חופשת אבל, שירות במילואים וקצובת אש"ל) לעובד שמונה בפועל, בתקופת המינוי בפועל, תיחשב דרגת העובד בתקופת המינוי בפועל כדרגתו הקבועה.

18.285

מונה עובד בקביעות למשרה אותה מילא לפני כן בפועל, ולא חלה הפסקה בין המינוי בפועל לבין המינוי הקבוע, רשאי האחראי להביא בחשבון את תקופת המינוי בפועל בדרגה גבוהה מדרגתו הקבועה של העובד, כתקופת שירות באותה משרה ובאותה דרגה, לצורך חישוב תקופת הניסיון במשרה החדשה (ראה פסקה 13.822), ולצורך חישוב הוותק בדרגה. לעניין העלאה בדרגה במשרה שצמודות לה כמה דרגות - ראה סעיף 21.24; ולעניין העלאה לדרגת המשרה בתקן - ראה סעיף 21.23.

18.29 - סיום מינוי בפועל

18.291

מינוי בפועל מסתיים מאליו בתום האישור למינוי בפועל שניתן לפי הוראות פרק משנה זה.

18.292

- מינוי בפועל יסתיים לפני תום האישור למינוי בפועל, באחד המקרים הבאים:
- (א) המינוי בוטל על-ידי מי שאישר אותו;
  - (ב) מונה עובד אחר למלא את המשרה הנדונה בפועל או באופן קבוע;
  - (ג) העובד שמונה בפועל נעדר מעבודתו במשרה אותה הוא ממלא בפועל מאיזו סיבה שהיא, במשך 60 ימים רצופים, בין אם הוא זכאי למשכורת בתקופת היעדר ובין אם לאו;
  - (ד) העובד פרש מן השירות.

22.1 - משרות טלפונאים, מזכירים ומנהלי לשכה

22.11 משרות טלפונאים - סדרה מקצועית
 22.12 / 3400 משרות מזכירים, רכזים ומנהלי
 לשכה - סדרה מקצועית 3201

22.11 - משרות טלפונאים - סדרה מקצועית 3400

22.110

(א) להלן מסלולי קידום של טלפונאים במרכזות טלפון פרטיות של משרדי הממשלה.

שם המסלול	דרגות המסלול (ללא שפה)	דרגות המסלול (עם שפה)	הפסקה
טלפונאי	14-12	15-13	22.111
אחראי לטלפונאים (במרכזיה בה לפחות שלוש משרות טלפונאים)	15-13	16-14	22.112
טלפונאי עיוור (המשובץ במשרת טלפונאי)	15-13	16-14	22.113

- (ב) טלפונאי או אחראי לטלפונאים אשר לצורך עבודתו משתמש בפועל באחת השפות; אנגלית, צרפתית, גרמנית, ערבית, רוסית, ספרדית או שפה אחרת כנדרש, ידורג במסלול קידום כרשום להלן, לאחר שהצהיר בכתב שהוא דובר אחת השפות הנ"ל ולאחר שאחראי במשרד בדק והתרשם כי העובד אכן דובר את השפה עליה הצהיר. תנאי המסלול (עם שפה) הם אותם התנאים של המסלולים (ללא שפה) המפורטים בפסקאות 22.111 - 22.113 אך מותאמים לדרגות הגבוהות יותר;
- (ג) עובד אשר תוך שהייתו במסלול הקידום (ללא שפה), זכאי עקב האמור בנסמן (ב) לעיל, לקבל דרגה נוספת ולעבור למסלול (עם שפה), יקבל דרגה זו מיום הבחינה;
- (ד) טלפונאי עיוור הנמצא במסלול קידום 15-13 (ללא שפה) ידורג באופן אישי בדרגה אחת מעל לדרגת התקן בכל אחד משלבי המסלול, (דהיינו ידורג במתח דרגות 16-14);
- (ה) טלפונאי עיוור הנמצא במסלול קידום 16-14 (עם שפה) ידורג באופן אישי כאמור לעיל, במתח דרגות 17-15;
- (ו) הוראות הודעות נציבות שירות המדינה מס' 19/סג' מיום ה' באדר ב' התשס"ג (9.3.2003), בדבר קיצור פרקי זמן שהייה בין דרגה לדרגה לפי הישגיות, חלות על נסמנים (ד) ו-(ה) לעיל;
- (ז) כן חלות על הנסמנים הנ"ל הוראות פסקה 25.311 בדבר תוספת שהייה בדרגה;
- (ח) חובת העמידה במבחנים המתאימים של נציבות שירות המדינה חלה רק פעם אחת (בעת כניסת העובד לשירות). הוא הדין בנוגע לסיום ההשתלמות המקצועית המאורגנת על-ידי נציבות שירות המדינה והנדרשת לצורך הקידום במסגרת דרגות המסלול. עובד אשר טרם עבר השתלמות זו כנדרש במסלול הנדון, חייב לסיימה במהלך שנת עבודתו הראשונה;
- (ט) טלפונאי עיוור פטור מחובת הבחינה בכניסה, בכפוף לאישור אגף בחינות ומכרזים בנציבות שירות המדינה;
- (י) הקידום מדרגה לדרגה מותנה במילוי אחר הדרישות לדרגה הגבוהה יותר, כאשר הניסיון הנדרש לדרגה האמורה הוא בתפקיד הנדון או במקצוע הנדון ובהתחשב בהתקדמותו וביעילותו בעבודה של העובד;
- (יא) לוח התפקוד משמש בסיס לשיוך המשרות לרמות ולסוגים במסגרת הדיונים בין המשרד לבין נציבות שירות המדינה; אין בו כדי לקבוע, באופן אוטומטי, רמה של משרה ו/או יצירת משרה במדרג;
- (יב) ההכשרות המפורטות להלן יהיו מטעם נציבות שירות המדינה. הכשרות מקבילות הנערכות על-ידי גופים אחרים יאושרו על-ידי אגף בכיר הדרכה והשכלה.

22.111

טלפונאידרגות המסלול: 12 - 14

כניסה לשירות	מספר שנות לימוד	הדרגה 12		הדרגה 13		הדרגה 14	
		הכשרה	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	שנות ניסיון
מתוך השירות	יסודית	קורס הכרת השירות	מבחני נציבות שירות המדינה	קורס טלפנים	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	קורס טלפנים	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
מחוץ לשירות	יסודית	כנ"ל	כנ"ל	כנ"ל	שנה	מבחני נציבות שירות המדינה	שלוש

* הפטור ממבחנים מותנה בעמידה במבחנים מתאימים בעת כניסה לשירות המדינה.

22.112

אחראי לטלפונאיםדרגות המסלול: 13 - 15

כניסה לשירות	מספר שנות לימוד	הדרגה 13			הדרגה 14			הדרגה 15	
		הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון
מתוך השירות	יסודית	קורס טלפנים	שנה אחת	פטור*	קורס טלפנים	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*	קורס טלפנים	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
מחוץ לשירות	יסודית	כנ"ל	שנה אחת	מבחני נציבות שירות המדינה	כנ"ל	שלוש	מבחני נציבות שירות המדינה	כנ"ל	חמש
מתוך השירות	10	כנ"ל	--	פטור*	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
מחוץ לשירות	10	כנ"ל	--	מבחני נציבות שירות המדינה	כנ"ל	שנתיים	מבחני נציבות שירות המדינה	כנ"ל	ארבע

* הפטור ממבחנים מותנה בעמידה במבחנים מתאימים בעת כניסה לשירות המדינה.

22.113

טלפונאי עיוור (המשובץ במשרת טלפונאי)**דרגות המסלול: 13 - 15**

כניסה לשירות	מספר שנות לימוד	הדרגה 12			הדרגה 13			הדרגה 14		
		הכשרה	שנות ניסיון	בחירות	הכשרה	שנות ניסיון	בחירות	הכשרה	שנות ניסיון	בחירות
מתוך השירות	יסודית	קורס הכרת השירות	שנה אחת	פטור	קורס טלפנים	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור	קורס טלפנים	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור
מחיר לשירות	יסודית	כנ"ל	שנה אחת	כנ"ל	כנ"ל	שלוש	כנ"ל	כנ"ל	חמש	כנ"ל
מתוך השירות	10	כנ"ל	--	כנ"ל	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	כנ"ל	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	כנ"ל
מחיר לשירות	10	כנ"ל	--	כנ"ל	כנ"ל	שנתיים	כנ"ל	כנ"ל	ארבע	כנ"ל

22.12 - משרות מזכירים, רכזים ומנהלי לשכה - סדרה מקצועית 3201

22.120

מסלולי קידום מזכירים, רכזים ומנהלי לשכה

שם המסלול	הדרגות	הפסקה	המדרגים
מזכיר (לרבות עוזר/כתבן)	14-12	22.121	מזכיר שהוא קצין מוסמך ומשתמש בפועל בקצונות לצורך עבודתו וכן מזכיר המשתמש בפועל, בנוסף לשפה העברית גם באחת השפות: אנגלית, צרפתית, גרמנית, ערבית, רוסית או ספרדית ועמדה במבחן בשפה הנדונה, ידורג במסלול קידום 13-15. תנאי המסלול הם אותם התנאים המפורטים במסלול 14-12 אך מותאמים לדרגות 15-13. עובד הזכאי לדרגה נוספת על-פי האמור לעיל תוך כדי השהייה במסלול 14-12 יקבל דרגה זו מיום הבחינה.
מזכיר בכיר	15-13	22.122	ביחידה בה היא דרגת התקן של הממונה 20 או 21 בדירוג המינהלי, ו-41 או 42 בדירוגים המקצועיים. אם יש יותר ממזכיר אחד ביחידה כי אז רק מזכיר המשמש גם כמזכיר היחידה יקודם לרמה של מזכיר בכיר. ידיעת שפה זרה נכללת בדרישות התפקיד ולא תינתן דרגה נוספת בגין שפה.
רכז לשכה	16-14	22.123	באגף א' בתחום בכיר או ביחידה בתואר אחר בה היא דרגת התקן של ממונה 22 ומעלה בדירוג המינהלי ו-43 בדירוגים המקצועיים. בלשכות שר, סגן שר, מנכ"ל, ניתן לאשר בנוסף למנהל הלשכה גם משרת רכז לשכה אם העובד משמש כמחליף למנהל הלשכה בתורנות בשעות אחה"צ או אם הוא מרכז את הלשכה בתל-אביב. משרה זו ממונה על משרה/משרות אחרות של מזכיר המצויות בלשכה.
רכז לשכה בכיר	17-15	22.124	ביחידת סמך, באגף או מינהל או ביחידה גדולה בתואר אחר בה היא דרגת התקן של הממונה 23 ומעלה בדירוג המינהלי ו-44 ומעלה בדירוגים המקצועיים וכן למשנה למנכ"ל.
מנהל לשכה (שר, סגן שר, מנכ"ל)	18-16	22.125	לשכת שר, סגן שר, מנכ"ל ולשכת בעל תפקיד המושווה תקנית למנכ"ל בתנאי שכר וגמלאות של מנכ"ל במשרד ממשלתי.

הערות

- (א) חובת העמידה במבחנים המתאימים נציבות שירות המדינה חלה רק פעם אחת (בעת כניסת העובד לשירות);
- (ב) לצורך הכניסה והקידום בתפקיד זה רואים את הסוג המקצועי במזכיר (סוג 1) הניתן על-ידי משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה לתפקידים בדרגות מסלול: 13-15, 14-12;
- (ג) עובד אשר טרם סיים את הקורס הנדרש לדרגה אליה הוא נכנס, חייב לסיימו במהלך שנת עבודתו הראשונה;

- (ד) הקידום מדרגה לדרגה מותנה במילוי אחד הדרישות לדרגה הגבוהה יותר, כאשר הניסיון הנדרש לדרגה האמורה הוא בתפקיד הנדון או בתפקיד כתבן, בהתחשב בהתקדמותו וביעילותו בעבודה של העובד;
- (ה) לוח התפקוד משמש בסיס לשיוך המשרות לרמות ולסוגים במסגרת הדיונים בין המשרד לבין נציבות שירות המדינה; אך כדי לקבוע באופן אוטומטי, רמה של משרה ו/או יצירת משרה במדרג;
- (ו) ההכשרות המפורטות להלן יהיו מטעם נציבות שירות המדינה. הכשרות מקבילות הנערכות על-ידי גופים אחרים יאושרו על-ידי אגף בכיר הדרכה והשכלה.

22.121

מזכיר (לרבות עוזר/כתבן)**דרגות המסלול: 12 - 14**

כניסה לתפקיד	מספר שנות לימוד	הדרגה 12			הדרגה 13			הדרגה 14		
		הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות
מתוך השירות	10	קורס להכרת השירות	--	פטור*	קורס רכזים ומנהלי לשכה	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *	קורס רכזים ומנהלי לשכה	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*
מחוץ לשירות	10	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנתיים	חייב	כנ"ל	ארבע	חייב
מתוך השירות	12 ** ומעלה	כנ"ל	-	פטור*	כנ"ל	--	פטור	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*
מחוץ לשירות	12 ** ומעלה	כנ"ל	-	חייב	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנתיים	חייב

* הפטור ממבחנים מותנה בעמידה במבחנים מתאימים בעת כניסה לשירות המדינה.

* * בעל תואר ראשון (ב"א) זכאי לדרגה מקבילה בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח לפי הוראות פסקה 21.432.

22.122

מזכיר בכיר**דרגות המסלול: 13 - 15**

כניסה לשירות	מספר שנות לימוד	הדרגה 13			הדרגה 14			הדרגה 15		
		הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות
מתוך השירות	10	קורס רכזים ומנהלי לשכה	--	פטור*	קורס רכזים ומנהלי לשכה	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *	קורס רכזים ומנהלי לשכה	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*
מחוץ לשירות	10	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנתיים	חייב	כנ"ל	ארבע	חייב
מתוך השירות	12	כנ"ל	--	פטור*	כנ"ל	--	פטור*	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*
מחוץ לשירות	12	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנתיים	חייב
מתוך השירות	14	כנ"ל	--	פטור*	כנ"ל	--	פטור*	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*
מחוץ לשירות	14	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנה אחת	חייב
מתוך השירות	תואר ראשון ** (ב"א)	כנ"ל	--	פטור*	כנ"ל	--	פטור*	כנ"ל	--	פטור*
מחוץ לשירות	תואר ראשון ** (ב"א)	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	--	חייב

* הפטור ממבחנים מותנה בעמידה במבחנים מתאימים בעת כניסה לשירות המדינה.

* * בעל תואר ראשון (ב"א) זכאי לדרגה מקבילה בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח לפי הוראות פסקה 21.432.

22.123

רכז לשכהדרגות המסלול: 14 - 16

כניסה לשירות	מספר שנות לימוד	הדרגה 14			הדרגה 15			הדרגה 16		
		הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות
מתוך השירות	12	קורס רכזים ומנהלי לשכה	--	פטור *	קורס רכזים ומנהלי לשכה	21.243	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	קורס רכזים ומנהלי לשכה	21.243	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
מחוץ לשירות	12	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנתיים	חייב	כנ"ל	שלוש	חייב
מתוך השירות	14	כנ"ל	--	פטור *	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *
מחוץ לשירות	14	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנה	חייב	כנ"ל	שנתיים	חייב
מתוך השירות	תואר ראשון ** (ב"א)	כנ"ל	--	פטור *	כנ"ל	--	פטור *	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *
מחוץ לשירות	תואר ראשון ** (ב"א)	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל אחת	שנה	חייב

* הפטור ממבחנים מותנה בעמידה במבחנים מתאימים בעת כניסה לשירות המדינה.

* * בעל תואר ראשון (ב"א) זכאי לדרגה מקבילה בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח לפי הוראות פסקה 21.432.

22.124

רכז לשכה בכירדרגות המסלול: 15 - 17

כניסה לשירות	מספר שנות לימוד	הדרגה 15			הדרגה 16			הדרגה 17		
		הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות
מתוך השירות	12	קורס רכזים ומנהלי לשכה	שנתיים	פטור *	קורס רכזים ומנהלי לשכה	21.243	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	קורס רכזים ומנהלי לשכה	21.243	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
מחוץ לשירות	12	כנ"ל	שנתיים	חייב	כנ"ל	שלוש	חייב	אין כניסה		
מתוך השירות	14	כנ"ל	שנה	פטור *	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *	קורס רכזים ומנהלי לשכה	21.243	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
מחוץ לשירות	14	כנ"ל	שנה	חייב	כנ"ל	שנתיים	חייב	כנ"ל	ארבע	חייב
מתוך השירות	תואר ראשון ** (ב"א)	כנ"ל	--	פטור *	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור *
מחוץ לשירות	תואר ראשון ** (ב"א)	כנ"ל	--	חייב	כנ"ל	שנה	חייב	כנ"ל	שלוש	חייב

* הפטור ממבחנים מותנה בעמידה במבחנים מתאימים בעת כניסה לשירות המדינה.

* * בעל תואר ראשון (ב"א) זכאי לדרגה מקבילה בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח לפי הוראות פסקה 21.432.

22.125

מנהל לשכה (שר, סגן שר, מנכ"ל)
דרגות המסלול: 16 - 18

מספר שנות לימוד	כניסה לשירות	הדרגה 16			הדרגה 17			הדרגה 18		
		הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות	הכשרה	שנות ניסיון	בחינות
12	מתוך השירות	קורס רכזים ומנהלי לשכה	שלוש	פטור*	קורס רכזים ומנהלי לשכה	לפסקה 21.243	פטור*	קורס רכזים ומנהלי לשכה	לפסקה 21.243	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
12	מחוץ לשירות	כנ"ל	שלוש	חייב	כנ"ל	חמש	חייב	אין כניסה		
14	מתוך השירות	כנ"ל	שנתיים	פטור*	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*	קורס רכזים ומנהלי לשכה	לפסקה 21.243	הקידום בהתאם לפסקה 21.243
14	מחוץ לשירות	כנ"ל	שנתיים	חייב	כנ"ל	ארבע	חייב	כנ"ל	חמש	חייב
	מתוך השירות	כנ"ל	שנה	פטור*	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*	כנ"ל	הקידום בהתאם לפסקה 21.243	פטור*
	מחוץ לשירות	כנ"ל	שנה	חייב	כנ"ל	שלוש	חייב	כנ"ל	ארבע	חייב

* הפטור ממבחנים מותנה בעמידה במבחנים מתאימים בעת כניסה לשירות המדינה.

* * בעל תואר ראשון (ב"א) זכאי לדרגה מקבילה בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח לפי הוראות פסקה 21.432.
 (שע/18)

(ד) שונות

התפקיד	מתח הדרגות	הגדרות ומדרגים
אחראי לנושא על עיתוד מלאי התרופות וציוד במחסני שעת חירום	3א-1א	במשרד הבריאות

סגנים: במקום בו קיים תפקיד של סגן לתפקיד ניהולי או יקבע בעתיד תפקיד כאמור, יהיה מתח הדרגות של הסגן נמוך באחד מזה של התפקיד הניהולי.
ניתן לקבוע סגן ביחידה בה יש לפחות 4 משרות מלאות של רוקחים/עוזרי רוקחים.
(תחולה: י"ד בסיון התשנ"ו (1.6.1996))

23.132

(א) הדרגות התחילית ומשכי השהייה (פז"מ) בתפקידי עוזר רוקח ורוקח יהיו כדלקמן (המספר בטבלה מציין את משך השהייה בשנים בדרגה מסוימת הנדרש לצורך קידום לדרגה הבאה במתח הדרגות):

משך השהייה בדרגה (בשנים)					הדרגה התחילית	השכלה
ה	ה1	ד	ג	ב		
0.5	2	3	3		ה	עוזר לרוקח
	0.5	2	3	3	ה1	B.sc
		1	2	3	ד	M.sc
			1	2	ג	Ph.d

(דוגמה: משך השהייה הנדרש לרוקח B.sc בדרגה ד לפני עלייתו לדרגה ג הוא 2 שנים)

(ב) בתפקידים אחרים משך השהייה לצורך קידום בדרגה יהיה:
במתח דרגות בעל 3 דרגות: מדרגה ראשונה לאמצעית - 2 שנים;
מדרגה אמצעית לעליונה - 3 שנים; במתח דרגות בעל 2 דרגות - 3 שנים.

23.14 - משרות בדירוג הביוכימאים והמיקרוביולוגים

23.140

פירוט העובדים המדורגים בדירוג הביוכימאים והמיקרוביולוגים מובא בפסקה 24.244.

23.141

הגדרות

(א) "עמ"מ" - עובד מעבדה רפואית מוסמך, לא אקדמאי, מוכר על-ידי משרד הבריאות;
"בכ"מ" - עובד מעבדה רפואית אקדמאי, מוכר על-ידי משרד הבריאות;
"משרה" - משרה שלמה מתוקצבת של עמ"מ/בכ"מ, ללא תלות במקור התקציב.

(ב) תפקוד הביוכימאים והמיקרוביולוגים.

התפקיד	מתח הדרגות	הגדרות ומדרגים
מנהל המעבדות	6א	במשרד הבריאות הראשי.
מנהל אגף/חטיבת מעבדות	6א-5א	בבית חולים/מחוז בו 30 משרות ומעלה. מנהל במחוז בו עד 30 משרות המתח יהיה 4א-5א.
מנהל מעבדה א'	6א-4א	במסגרת ארגונית בה 13 משרות ומעלה, אשר תהיה מורכבת מיחידות, תחומים ועובדי מעבדה.
מנהל מעבדה ב'	4א-2א	במסגרת ארגונית עצמאית, בה 6- ועד 13 משרות(לא כולל 13).
מנהל יחידה	4א-2א	במסגרת ארגונית בה לפחות 6 משרות.
מנהל תחום	3א-1א	כמרכז תחום יתמנה עובד כאשר הוא: א. מרכז מסגרת ארגונית בעלת ייחודיות מקצועית בה 3 משרות לפחות (כולל המרכז עצמו); תתכן אפשרות שבתחום יועסקו עובדים המאיישים עד 6 משרות(לא כולל 6); ב. בכ"מ, בעל תואר שלישי, מומחה בתחום מעבדתי ייחודי; ניתן למנות מרכז תחום אחד מסוג זה במעבדה ב' או יחידה ושניים במעבדה א'; ג. מרכז תחום שישימש כמנהל מרכז ארצי מוכר יתקדם בדרגה נוספת בכל שלבי המסלול.
אחראי ליחידה מעבדתית בבית חולים פסיכיאטרי/גריאטרי	2א-א 1א-א	בכ"מ עמ"מ אם אחראי גם על עובדים נוספים יתקדם בדרגה נוספת בכל שלבי המסלול.
עובד מעבדה/עובד מעבדה מתקדם	ה-ב/א-2 ה-1/א-1א	בכ"מ עמ"מ מעבר מעובד מעבדה לעובד מעבדה מתקדם יהיה לאחר מיצוי מסלול הקידום של עובד מעבדה.

(ג) סגנים

1. כל מקום בו יקבע תפקיד של סגן לתפקיד ניהולי יהיה מתח הדרגות של הסגן נמוך באחד מזה של נושא התפקיד הניהולי. ניתן למנות סגן בתנאי ובמעבדה/יחידה לפחות 8 משרות; מעבדות ארציות לבריאות הציבור, בהן 30 משרות מלאות ומעלה של עמ"מ/בכ"מ ניתן יהיה לקבוע תפקיד של מנהל מעבדה, אשר ידורג בדרגות א-5, כאשר במעבדה זו 13 משרות מלאות ומעלה.

(סח/8)

(ד) דרגות תחיליות וכללי קידום

1. בתפקידי עובד מעבדה/עובד מעבדה מתקדם הדרגות התחיליות ומשכי השהייה (פז"מ) יהיו כדלהלן (המספר מציין את משך השהייה בדרגה מסוימת הנדרש לצורך קידום לדרגה הבאה במתח הדרגות):

משך השהייה בדרגה (פז"מ) בשנים							הדרגה התחילית	השכלה
1א	א'	ב	ג	ד	ה	ה1		
-	4	4	3	3	2	1	ה1	עמ"מ
3	3	3	3	2	1	-	ה	בכ"מ: תואר ראשון B.SC
3	3	3	2	1	-	-	ד	תואר שני M.SC
3	3	2	1	-	-	-	ג	תואר שלישי Ph.D

הערה: תקופת עבודה כעובד מעבדה ב"מוסד מוכר" כולל מוסד בחו"ל, אשר הוכר על-ידי הממונה על המקצועות הרפואיים במשרד הבריאות, תילקח בחשבון לצורך קביעת דרגתו התחילית של העובד.

2. בתפקידים אחרים - משך השהייה לצורך קידומם לדרגה הבאה במתח הדרגות יהיה:
- * במתח דרגות בעל 3 דרגות: מדרגה ראשונה לאמצעית - 2 שנים. מדרגה אמצעית לעליונה - 3 שנים;

* במתח דרגות בעל 2 דרגות: 3 שנים.

(תחולה: כ"ט בטבת התשנ"ה (1.1.1995))

23.15 - משרות בעלי תפקיד בדירוג האחים

23.152

בסעיף זה:

- בית חולים ג' - שיש בו עד 100 מיטות;
 בית חולים ב' - שיש בו 101 עד 300 מיטות;
 בית חולים א' - שיש בו 301 עד 600 מיטות;
 בית חולים א'א' - שיש בו מעל 601 מיטות;
 2 מיטות אשפוז יום = 1 מיטת אשפוז.

(א) בית חולים

התפקיד	רמת הגמול	הגדרות וממדים
1. כללי אח ראשי א' א'	19-17	בבי"ח א' א'
אח ראשי א'	18-16	בבי"ח א'
אח ראשי ב'	17-15	בבי"ח ב'
מרכז תחום בכיר	17-15	בבי"ח א' א' ניתן לקבוע על-פי צורכי העבודה, על כל 200 מיטות בבי"ח כללי ועל כל 300 בבי"ח אחר.
אח ראשי ג'	16-14	בבי"ח ג'
מרכז תחום א'	16-14	בבי"ח א' ניתן לקבוע על-פי צורכי העבודה, על כל 200 מיטות.
מרכז תחום ב'	15-13	בבי"ח ב' ניתן לקבוע על-פי צורכי העבודה, על כל 300 מיטות.
מרכז (תיאום השתלות) *	16-14	
אח כללי ערב או לילה	16-14	
מפקח קליני/מרכז חטיבתי	16-14	ניתן לקבוע מפקח או מרכז חטיבתי, על-פי צרכי העבודה, על כל 100 מיטות; מרכזים חטיבתיים יקבעו בבתי החולים בהם אושר מבנה חטיבתי.
אחראי מחלקה	15-13	בבתי חולים אחראי על מחלקת אשפוז וטיפול נמרץ בבתי חולים.

התפקיד	רמת הגמול	הגדרות וממדים
מתאם נושא	14-12	בבי"ח ב' (101 עד 300 מיטות) - עד 4 משרות; בבי"ח א' (301 עד 600 מיטות) - עד 6 משרות; בבי"ח א'א' (601 עד 900 מיטות) - עד 9 משרות; בבי"ח א'א' (901 ומעלה) - עד 12 משרות.
אחראי יחידה עם מיטות	14-12	ביחידה רפואית עם מיטות, שלא הוכרה כמחלקה (יחידה מקצועית או מכון).
אח קשר	14-12	המשובץ בתקן ב"ח
מדריך קליני**	13-12	מדריך קליני אשר שהה 6 חודשים לפחות ברמת גמול 12 בו תוענק רמת גמול 13 (תחולה מ-1.1.97).
אחראי חדר צנטורים	14-12	
ראש צוות	13-11	1. במחלקות בהן 30 מיטות ומעלה בהן מופעלת שיטת עבודת צוות ניתן למנות ראש צוות לכל 15 מיטות; 2. במחלקות בהן יקבעו ראשי צוות לא יהיה יותר מסגן אחד לאחראי מחלקה.
אחראי ביחידה ללא מיטות	13-11	
אח	12-10	
2. חדרי ניתוח אחראי חדרי ניתוח א'א'	16-14	אחראי על 7 חדרי ניתוח ומעלה
אחראי חדרי ניתוח א'	15-13	אחראי על 5-6 חדרי ניתוח
אחראי חדרי ניתוח ב'	14-12	אחראי על 2-4 חדרי ניתוח
אחראי חדרי ניתוח ג'	13-11	אחראי על חדר ניתוח אחד
ראש צוות בחדר ניתוח	13-11	בחדרי ניתוח א'א', א' ו-ב'
אחראי חדר התאוששות א'א'	15-13	צמוד לחדר ניתוח א'א'
אחראי חדר התאוששות	14-12	
3. חדרי לידה אחראי חדרי לידה א'א'	16-14	אחראי לחדרי לידה בהם מתבצעות מעל 3600 לידה בשנה.
אחראי חדרי לידה א'	15-13	אחראי לחדרי לידה בהם מתבצעות עד 3600 לידות בשנה.
מיילד	13-11	בעל רשיון לעסוק ביילוד ועוסק בפועל ביילוד.
ראש צוות (חדר לידה)***	14-12	1. בחדרי לידה א'א' לכל 1800 לידות אך לא יותר מ-3 ראשי צוות; 2. בחדרי לידה בהם ייקבעו ראשי צוות לא יהיה יותר מסגן אחד לאחראי חדרי הלידה.
4. חדרי רפואה דחופה אחראי לרפואה דחופה א'א'	16-14	בחדרי רפואה דחופה בהם נרשמו מעל 60,000 קבלות בשנה.
אחראי לרפואה דחופה א'	15-13	בחדרי רפואה דחופה בהם נרשמו 30,000-60,000 קבלות בשנה.
אחראי לרפואה דחופה ב'	14-12	בחדרי רפואה דחופה בהם נרשמו עד 30,000 קבלות בשנה.
ראש צוות (רפואה דחופה)***	13-11	1. בחדרי רפואה דחופה א'א', על כל 30,000 קבלות בשנה, אך לא יותר מ-3 ראשי צוות; 2. בחדרי רפואה דחופה בהם ייקבעו ראשי צוות לא יהיה יותר מסגן אחד לאחראי חדרי רפואה דחופה.
5. אספקה סטרילית אחראי אספקה סטרילית מלאה	14-12	
אחראי אספקה סטרילית חלקית	13-11	
6. מרפאות בתי חולים אחראי למרפאות חוץ א'א'	16-14	בבית חולים כללי א'א'
אחראי למרפאות חוץ א'	15-13	בבית חולים כללי א' ו-ב'
אחראי למרפאה מקצועית א'	14-12	בבי"ח כללי א'א' ממונה על שתי משרות שלמות נוספות של אחים
אחראי למרפאה מקצועית	13-11	

סגן - בכל מקום בו יקבע תפקיד של סגן לתפקיד ניהולי (סגן לאח ראשי, סגן לאח אחראי וכדומה) יהיה מתח רמות הגמול של הסגן בתקן נמוך באחת מזו של נושאת התפקוד הניהולי, אלא אם יצוין אחרת בטבלאות התפקוד.

כללי קידום - מרמה התחלתית במתח רמות הגמול לרמה השניה-36 חודשים מרמה שניה במתח רמות הגמול לרמה השלישית-48 חודשים.

(*)תחולה: י"ז בטבת התשס"ב (1.1.2002) (**) תחולה: כ"ט בטבת התשנ"ה (1.1.1995) (***)תחולה: (1.8.1998)

(ב) בתי ספר לסיעוד :**הגדרות**

בי"ס לסיעוד א' - בי"ס המכשיר לתואר אקדמי ובו 200 סטודנטים ומעלה או בי"ס לא אקדמאי ובו 250 סטודנטים ומעלה (המספר כולל תלמידי קורסים שונים);

בי"ס לסיעוד ב' - בי"ס לא אקדמי ובו פחות מ- 250 סטודנטים (המספר כולל תלמידי קורסים שונים).

התפקיד	רמת הגמול	הגדרות וממדים
מנהל בי"ס לסיעוד א'	18-17	
מנהל בי"ס לסיעוד ב'	17-16	
סגן מנהל בי"ס לסיעוד א'	17-16	
סגן מנהל בי"ס לסיעוד ב'	16-15	
מרכז בכיר תכניות לימודים	16-15	בבי"ס לסיעוד א'
מרכז בכיר תחום מקצועי	16-15	בבי"ס לסיעוד א' בתחומים: יסודות הסיעוד, סיעוד המבוגר פנימי, סיעוד המבוגר כירורגי, בריאות הקהילה, בריאות הנפש, ילדים, מיילדות, סיעוד מתקדם.
מרכז תחום מקצועי	15-14	בבי"ס לסיעוד ב' בתחומים הנ"ל
מרכז קורס עצמאי	16-15	ריכוז קורסים או מסלולי לימוד עצמאיים
מרכז תוכניות לימודים	15-14	בבי"ס לסיעוד ב'
מרכז קורסים על - בסיסיים	15-14	יקבע לפי תוכניות ההכשרה של מינהל הסיעוד במשרד הבריאות.
מורה	13-12	בעל ניסיון של שנתיים לפחות בעבודה קלינית; לאחר שהייה של 6 חודשים ברמת גמול 12 יועלה לרמה 13.

סגן - בכל מקום בו יקבע תפקיד של סגן לתפקיד ניהולי יהיה מתח רמות הגמול של הסגן בתקן נמוך באחת מזו של נושא התפקוד הניהולי, אלא אם יצוין אחרת בטבלאות התפקיד.

(ג) בריאות הציבור

התפקיד	רמת הגמול	הגדרות וממדים
מפקח מחוזי	18-17	
סגן מפקח מחוזי	17-16	
מפקח נפתי	17-15	
מרכז תחום בכיר	16-15	לאבטחת איכות הטיפול אחד במחוז
סגן מפקח נפתי	16-14	
מרכז תחום סיעודי	15-14	בתחומים: חולים כרוניים, אפידמיולוגיה, אם וילד, בריאות הנפש, בריאות התלמיד.
מפקח על בריאות המשפחה	15-14	ניתן לקבוע על-פי צרכי ארגון העבודה, מפקח על כל 15 משרות מלאות של אחים באזור כפרי ועל כל 20 משרות מלאות באזור עירוני.
אחראי לתחנה א' א'	14-13	ממונה על 4 משרות שלמות לפחות של אחים.
מרכז (חת"ש) מחוזי	15-13	
אח קשר ומעקב	14-13	המשובץ בתקן הלשכות.
אחראי לתחנה א'	13-12	ממונה על אח נוסף לפחות בתחנה; או אחראי יחידה בתחנה לבריאות הנפש; או אחראי יחידה בתחנה לאבחון הילד חריג.
אח בי"ס א'	13-12	אח במשרה מלאה המועסק באחד עד שני בתי ספר גדולים ואשר אינו זכאי לתוספת ריבוי יחידות.
אח בריאות הציבור	12-11	
אח	11-10	

כללי קידום

מרמה התחלתית במתח הדרגות לרמה השנייה 36 חודשים. מרמה שניה במתח רמות הגמול לרמה השלישית (בין אם היא תקנית ובין אם היא אישית) 48 חודשים.

(תחולה: כ"ט בטבת התשנ"ה (1.1.1995)
(שע/18)

23.153

דין מעבר מרמה תפקודית אחת לגבוהה ממנה כדין מעבר מדרגה לדרגה.
(נה/17)

התפקיד	גמול התפקיד	הגדרות ומדרגים
3. טכנולוגים רפואיים טכנולוג רפואי אחראי א'	5	ממונה על 2 משרות ומעלה בשניים מהתחומים הרשומים מטה
טכנולוג רפואי אחראי ב'	4-3	ממונה על עובדים עד 2 משרות
אחראי תחום	4-3	בתחומים הבאים: מכשור לב ריאה, אולטרסאונד, חדר ניתוח, צינתורים, המועסק בתחום לפחות 4 שנים.
טכנולוג בכיר	3-2	המועסק במקצועו לפחות שנתיים
טכנולוג מוסמך	2-1	
4. דיאטה *** דיאטן	2-1	דיאטן מהשורה
דיאטן עצמאי	3-2	אחראי על נושא מוגדר בתחום הדיאטה במסגרת המחלקות לתזונה ודיאטה בבי"ח/מחוז.
רכז נושא	4-3	מרכז נושא ייחודי בבי"ח: 1. הזנה תוך ורידית; 2. הזנה אנטרלית; 3. סכרת; 4. גפרולוגיה.
מדריך סטג'רים ודיאטן אזורי במשרד הבריאות	4-3	
מרכז צוות מקצועי	5-4	מרכז עבודתם של 1.5 משרות דיאטנים ומעלה בתחום מקצועי מוכר: ילדים, פנימית כורוגיה, טראומה וטיפול נמרץ.
דיאטן אחראי ג'	5-4	אחראי על נושא הדיאטה בבי"ח/מחוז בו עד שתי משרות (לא כולל).
דיאטן אחראי ב'	6-5	אחראי על נושא הדיאטה בבי"ח/מחוז בו 2-4 משרות (לא כולל).
דיאטן אחראי א'	7-6	אחראי על נושא הדיאטה בבי"ח/מחוז בו עד 8 משרות (לא כולל).
דיאטן אחראי א' א'	7	אחראי על נושא הדיאטה בבי"ח/מחוז בו 8 משרות ומעלה.
דיאטן ארצי שירותי דיאטה/מנהל מדור שירותי דיאטה	8	אחד במשרד הבריאות ואחד בקופ"ח כללית
סגנים		כאשר יקבע בתקן של סגן לתפקיד ניהול ביחידות בהן 5 משרות שלמות ומעלה, יהיה מתח רמות הגמול של הסגן נמוך באחד מזה של התפקיד הניהולי (אלא אם צוין אחרת).
5. קלינאי תקשורת ** קלינאי תקשורת(מן השורה)	4-1	1. לעובד בשנה הראשונה (תחת השגחה) תוענק רמת גמול 1; 2. קידום מרמת גמול 1 לרמת גמול 2 בתום שנה; 3. קידום מרמת גמול 2 לרמת גמול 3, בתום שלוש שנים שהייה רמת גמול 2; 4. קידום לרמת גמול 4 כעבור ארבע שנות שהייה בדרגה 3 (עם אפשרות לקיצור פז"מ למצטיינים על-פי מכסות).
קלינאי תקשורת (יחיד/עצמאי) בבית חולים/מרפאה	5-2	מטפל בחמישה נושאים, בתחום קלינאות תקשורת ויחיד במקום עבודתו. כללי קידום: 1. קידום מרמת גמול 2 לרמת גמול 3 כעבור שנתיים שהייה ברמת גמול 2; 2. קידום מרמת גמול 3 לרמת גמול 4 כעבור שלוש שנים שהייה ברמת גמול 3; 3. קידום מרמת גמול 4 לרמת גמול 5 כעבור שנים שהייה ברמת גמול 4; 4. קיימת אפשרות לקיצור פז"מ למצטיינים על-פי מכסות.
קלינאי תקשורת (בכיר)	5-3	מטפל באחד הנושאים בתחום קלינאות תקשורת אחד על כל שניים המועסקים לפחות רבע משרה. כללי קידום: 1. קידום מרמת גמול 3 לרמת גמול 4 כעבור שלוש שנים שהייה ברמת גמול 3; 2. קידום מרמת גמול 4 לרמת גמול 5 כעבור ארבע שנים שהייה; 3. קיימת אפשרות לקיצור פז"מ למצטיינים על-פי מכסות.
מרכז תחום	6-4	מרכז עבודתם של לפחות שלושה קלינאי תקשורת, המטפלים בנושאים שונים ומדריך קלינאי תקשורת. כללי קידום: 1. קידום מרמת גמול 4 לרמת גמול 5 כעבור שלוש שנים שהייה ברמת גמול 4; 2. קידום מרמת גמול 5 לרמת גמול 6 כעבור ארבע שנים שהייה ברמת גמול 5; 3. קיימת אפשרות לקיצור פז"מ למצטיינים על-פי מכסות.

התפקיד	גמול התפקיד	הגדרות ומדרגים
קלינאי תקשורת אחראי ג'	6-4	ממונה על עד 3 משרות (לא כולל). כללי קידום: 1. קידום מרמת גמול 4 לרמת גמול 5 כעבור שלוש שנים שהייה ברמת גמול 4; 2. קידום מרמת גמול 5 לרמת גמול 6 כעבור ארבע שנים שהייה ברמת גמול 5; 3. קיימת אפשרות לקיצורי פז"מ למצטיינים על-פי מכסות.
סגן לקלינאי תקשורת אחראי א'	7-6	
קלינאי תקשורת אחראי ב'	7-6	ממונה על 3-7 משרות (לא כולל). כללי קידום: קידום מרמת גמול 6 לרמת גמול 7 שלוש שנים שהייה ברמת גמול 6.
קלינאי תקשורת אחראי א'	8-7	ממונה על 7 משרות ומעלה. כללי קידום: קידום מרמת גמול 7 לרמת גמול 8 שלוש שנים שהייה ברמת גמול 7.
קלינאי תקשורת ארצי/מנהל מדור	9	אחד בלבד (במשרד הראשי בשירותי בריאות כללית).

(תחולה: כ"ז בחשון התשנ"ה (1.11.1994) ** (תחולה: ר' בטבת התשס"ב (1.1.2001)

*** (תחולה: תשרי התשנ"ה (1.10.1994) (שע/18)

23.19 - משרות בדירוג הפיזיותרפיסטים

23.190

פירוט העובדים המדורגים בדירוג הפיזיותרפיסטים מובא בפסקה 24.247.

(תחולה: ח' בתשרי התשמ"ח (1.10.1987)

23.191

תפקוד הפיזיותרפיסטים

בפסקה זו "משרה" הכוונה למשרה שלימה תקנית מתוקצבת.

התפקיד	גמול התפקיד	הגדרות ומדרגים
מנהל מדור לשרות פיזיותרפיה/מפקח ארצי לפיזיותרפיה	9	תפקיד אחד במשרד הבריאות/בקופ"ח.
מנהל שירותי פיזיותרפיה מחוזי	8	בקופת החולים הכללית.
סגן/מפקח ארצי לפיזיותרפיה	8-7	במשרד הבריאות.
פיזיותרפיסט אחראי א'	8-7	ממונה על 12 משרות ועד 26 משרות (לא כולל 26), מ-26 משרות ומעלה ידורג ברמה 8.
פיזיותרפיסט אחראי א'	7-6	ממונה על עד 12 משרות (לא כולל 12).
מרכז מחזור	6-5	
פיזיותרפיסט אחראי ב'	6-5	ממונה על עד 9 משרות (לא כולל 9).
פיזיותרפיסט אחראי ג'	5-4	ממונה על עד 4 משרות (לא כולל 4).
פיזיותרפיסט אחראי ביחידה להמשך טיפול ומעקב בקהילה	5-4	
מרצה בכיר	5	בבי"ס לפיזיותרפיה.
מרכז בכיר	5-4	מרכז עבודתם של 4 פיזיותרפיסטים ומעלה בתחום מקצועי מוכר (נוירולוגיה, ילדים, נשימה, שיקום לב, אורטופדיה, לימפדה, אלקטרותרפיה).
מרכז	4-3	מרכז עבודתם של 2 עד 3 פיזיותרפיסטים בתחום מקצועי מוכר (כנ"ל).
פיזיותרפיסט אחראי ד'	4-3	ממונה על עד 2 משרות (לא כולל 2).
מדריך קליני	4-3	עוסק בהדרכה כעיסוק עיקרי במכון המדריך מתמחים פיזיותרפיסטים.
פיזיותרפיסט יחיד במוסד	3-2	במוסד גריאטרי/פסיכיאטרי רמה אחת נוספת.
אחראי למחלקה או למחלקות	3-2	מופקד על מחלקה או מחלקות אישפוזיות בבי"ח או תחום מקצועי (כנ"ל) מוכר במכון לפיזיותרפיה.
פיזיותרפיסט	2-1	

סגנים - כאשר יקבע בתקן תפקיד של סגן לתפקיד ניהולי, יהיה מתח רמות הגמול של הסגן נמוך באחד מזה של התפקיד הניהולי (אלא אם צוין אחרת).

(תחולה: כ"ז בחשון התשנ"ה (1.11.1994)

24.45 - המשך ותק מקצועי

24.451

הנדסאים וטכנאים

כתקופת עבודה במקצוע של עובדים המדורגים בדירוג ההנדסאים והטכנאים נחשבת כל תקופה שבה עבד העובד במשרה טכנית הנדסית המזכה אותו לאותו דירוג, אחר המועד המוקדם ביותר מבין המועדים הבאים;

- (א) המועד שבו קיבל העובד תעודת גמר של בית ספר טכני-הנדסי מוכר במקצועו;
  - (ב) המועד שבו אישרה רשות ההסמכה את רישומו של העובד בפנקס;
  - (ג) המועד בו דורג העובד לראשונה בדירוג ההנדסאים או בדירוג ההנדסאים והטכנאים בכל מקום עבודה שהוא בארץ;
  - (ד) המועד בו השלים העובד חמש שנות עבודה מוכרת במשרה טכנית- הנדסית, ובלבד שתקופת לימודים במוסדות טכניים-הנדסיים, המוכרת לצורך זה, תיחשב כתקופת עבודה לצורך נסמן זה;
  - (ה) עובד המועבר מאחד המוסדות הבאים: גופים ממלכתיים, חברות ממשלתיות, רשויות מקומיות, מרכז השלטון המקומי, הסוכנות היהודית, ההסתדרות הציונית, קרן היסוד, קרן הקיימת לישראל, ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל, המוסדות להשכלה גבוהה ותאגידים ציבוריים בארץ, רשאי לגרור, לצורך חישוב הוותק ותשלום משכורת, את שנות עבודתו הקודמות, לרבות שנות העבודה בהן היה מדורג בדירוג אחר, לפני קבלת התואר או לפני מועד זכאותו לדירוג המקצועי ובלבד שערב העברתו היה מדורג בדירוג המקצועי.
- לא יוכרו תקופות עבודה קודמות שחלו לפני ז' באייר התש"ח (16.5.1948).

24.452

הרנטגנאים, פיזיותרפיסטים, המרפאים בעיסוק החטיבה הפארה רפואית

כתקופת ותק מקצועי של הרנטגנאים, הפיזיותרפיסטים, המרפאים בעיסוק, עובדי החטיבה הפארה-רפואית נחשבות כל שנות עבודה בפועל במקצוע וכן כל תקופת השתלמות מוכרת על-ידי משרד הבריאות.

24.453

האחים

ותק האחים יחושב בשנים שלמות ב-1 בינואר של כל שנה. עובדים אשר במועד זה צברו שישה חודשי ותק או יותר, זכאים לתוספת ותק של שנה שלמה, ואילו עובדים אשר ב-1 בינואר צברו פחות משישה חודשי ותק, לא יהיו זכאים לכל תוספת ותק בגין חלקי השנה. תוספת הוותק תחושב לפי רמת ההשכלה של העובד: אח מעשי, אח מוסמך, ב"א, מ"א, ד"ר.

(שע/18)

24.454

העובדים הסוציאליים

ותק העובדים הסוציאליים יחושב בשנים שלמות ב-1 בינואר של כל שנה. העובדים אשר במועד זה צברו שישה חודשי ותק או יותר, זכאים לתוספת ותק של שנה שלמה, ואילו עובדים אשר ב-1 בינואר צברו פחות משישה חודשי ותק, לא יהיו זכאים לכל תוספת ותק בגין חלק מהשנה. תוספת הוותק תחושב לפי רמת ההשכלה של העובד: כשיר, ב"א, מ"א, ד"ר.

(נח/21)

24.46 - ותק עובדי מחקר

24.460

עובדי מחקר

תוספת הוותק לעובדי מחקר המדורגים בדרגות ה (שנה א') עד ד (ד"ר) - תחושב מיום זכאות העובד לקבלת תואר אקדמי ראשון, ותיקבע בסכום אחיד לכל דרגה בהתאם לשנות הוותק המאושרות.

24.461

שיעור שכר קידום

עובד המדורג בדרגות ג-1א, זכאי לשיעור קידום ותק באחוזים ממשכורתו התחילית המשולבת החל משנת הוותק המוכרת השנייה. בעד שנה זו יקבל 7.5% והחל מראשית שנת הוותק השלישית ואילך - תוספת של 2.5% לכל שנת ותק עד לשיעור המרבי שנקבעו לדרגתו.

(נב/5)

24.462

עובדי מחקר

לצורך חישוב שיעור שכר קידום יילקחו בחשבון שנות שירותו הקודמות של עובד בכל מוסד להשכלה גבוה בישראל, או במכון מחקר שתנאי השכר והקידום בו זהים לאלה שבשירות המדינה, הוא הדין לגבי עובדי מחקר העוברים משירות בצה"ל לשירות המדינה בדרגתם. החישוב יחול על עובדים כנ"ל אשר נקלטו בשירות המדינה בדרגה מקבילה וברציפות.

24.463

גרירת ותק

לעובד המדורג בדרגות ג-1א יתווספו שנות גרירת ותק עד לשיעור המרבי שנקבע לדרגתו, כמפורט להלן ובכפוף לנספח ג' של ההסכם הקיבוצי מיום כ' באב התשס"א (9.8.2001):

הדרגה	שנות גרירת ותק
1א	תשע
א	שש
ב	שלוש
ג	אחת

(סו/25)

24.47 - קידום ותק

24.471

קידום הוותק לפי סעיף זה יינתן ב-1 בינואר בכל שנה, בהתאם לשנות הוותק המקצועי של העובד ולפי הכללים שבסעיף 24.43, נוסף על תוספת הוותק הרגילה, ובלבד שסך כל שיעורי תוספת הוותק הרגילה ושיעורי קידום הוותק לפי סעיף זה לא יעלו על שיא דרגת העובד.

(נח/11)

24.472

עובד המדורג בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, או בדירוג המהנדסים או בדירוג העיתונאים, או בדירוג השירות המשפטי, והוא בעל תעודה בלימודי תעודה, או בעל תואר שני או שלישי (כפי שהם מוגדרים בסעיף 24.26), וכן עובד המדורג בדירוג עובדי המחקר בדרגות ה1 עד ד (ד"ר) -זכאי לקידום ותק בשיעור של 1.5 שנות ותק לכל שנת עבודה כולל הוותק המקצועי הרגיל, מיום זכאותו לתואר הנ"ל ואילך, עד לשיא הוותק הקיים בדירוג.

24.48 - תוספת תארים

24.480

התוספות האמורות בסעיף זה נחשבות כחלק מן המשכורת לכל דבר ועניין.

24.481

ביוכימאים ומיקרוביולוגים

לעובד המדורג בדירוג הביוכימאים והמיקרוביולוגים שהוא בעל תואר שני מקבל תוספת תואר בשיעור של 6% ממשכורתו המשולבת. עובד כנ"ל שהוא בעל תואר שלישי, מקבל תוספת תואר בשיעור של 9% ממשכורתו המשולבת.

(תחולה: ה' בתשרי התשמ"ה (1.10.1984))

24.482

רוקחים

עובד המדורג בדירוג הרוקחים שהוא בעל תואר שני או שלישי, זכאי לתוספת תואר באחוזים לחודש מהמשכורת המשולבת, בשיעורים הבאים:

עובד בעל תואר שני 6%

עובד בעל תואר שלישי 8%

(תחולה: י"ח באב התשמ"ח (1.8.1988))

(סב/20)

(ד) עובד השווה בחוץ-לארץ לרגל עבודתו לתקופה קצרה זכאי לשני ימי מנוחה בשבוע לאחר שמילא את מכסת השעות השבועיות של הימים והשעות הנדרשים ממנו (לפי חמישה ימי עבודה בשבוע). אם עבד העובד בימי המנוחה או בחלק מהם, יהא זכאי לפיצוי של עד שני ימי מנוחה בהתאם. הוראה זו מתייחסת לעבודה בימי המנוחה השבועיים ולא בשהות בטיסה באותם ימים. (נד/23)

33.121

(א) מכסות ימי חופשת המנוחה לכל שנה לעובד המועסק במשרה מלאה, הן כדלקמן (ראה גם פסקאות 33.122 עד 33.127):

1. במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן שישה ימים:

מספר ימי חופשת מנוחה בכל שנת שירות									הדרגה בדירוג המינהלי*
שנה ראשונה	שנה שנייה	שנה שלישית	שנה רביעית	שנה חמישית	שנה שישית	שנה שביעית	שנה שמינית	תשיעית ואילך	
19	19	19	19	19	26	26	26	26	12
26	26	26	26	26	26	26	26	26	13 ומעלה
16	16	16	16	16	-	-	-	-	למטה מגיל 18

2. במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן חמישה ימים:

מספר ימי חופשת מנוחה בכל שנת שירות									הדרגה בדירוג המינהלי*
שנה ראשונה	שנה שנייה	שנה שלישית	שנה רביעית	שנה חמישית	שנה שישית	שנה שביעית	שנה שמינית	תשיעית ואילך	
16	16	16	16	16	22	22	22	22	12
22	22	22	22	22	22	22	22	22	13 ומעלה
14	14	14	14	14	-	-	-	-	למטה מגיל 18

(החוק הנ"ל, ס' 1; חוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953, ס' 7(א))

*לרבות דרגה מקבילה בדירוגים המקצועיים, כאמור בפסקה 01.111.

(ב) עובד המועסק במשרה מלאה אשר מכסת ימי העבודה השבועיים בהם הוא עובד בפועל פחותה משישה ימים, תחושב מכסת ימי חופשת המנוחה השנתית לפי הנוסחה הבאה:

1. במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן שישה ימים:

$$\text{המכסה החדשה} = \frac{\text{ימי עבודה בפועל } X \text{ מכסה שנתית}}{6}$$

2. במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן חמישה ימים:

$$\text{המכסה החדשה} = \frac{\text{ימי עבודה בפועל } X \text{ מכסה שנתית}}{5}$$

עובד כנ"ל שעבד בפועל 200 יום לפחות במשך שנה אחת, זכאי למכסת חופשה שלמה לפי החוק.

(ג) עובד המועסק במשרה חלקית העובד מספר ימים בשבוע או העובד בחלק מימי העבודה, תחושב מכסת ימי חופשת המנוחה השנתית לפי הנוסחה הבאה:

1. במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן שישה ימים:

$$\text{המכסה החדשה} = \frac{\text{ימי עבודה בפועל בשבוע } X \text{ מכסה שנתית}}{6}$$

2. במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן חמישה ימים:

$$\text{המכסה החדשה} = \frac{\text{ימי עבודה בפועל בשבוע } X \text{ מכסה שנתית}}{5}$$

חיוב מכסת ימי החופשה (לפי הנוסחה לעיל), תיעשה רק בהיעדרות העובד מהעבודה בימים בהם הוא חייב לעבוד בהתאם למוסכם.

(ד) להלן דוגמות:

1. עובד בדרגה 14, במשרד בו נהוג שבוע עבודה בן שישה ימים, העובד בימים א עד ה (חמישה ימים בשבוע) במשרה מלאה, מכסת חופשתו השנתית תהיה:

$$\frac{5 \text{ (ימי עבודה בפועל) } \times 26 \text{ (מכסה לפי הטבלה)}}{6} = 21 \frac{2}{3} \text{ ימים}$$

חיוב מכסת ימי חופשה (לפי הנוסחה לעיל), תיעשה רק בהיעדרות העובד מהעבודה בימים א עד ה.

2. עובד בדרגה 14, במשרד בו נהוג שבוע עבודה בן חמישה ימים, העובד בימים א עד ד (ארבעה ימים בשבוע) במשרה מלאה, מכסת חופשתו השנתית תהיה:

$$\frac{4 \text{ (ימי עבודה בפועל) } \times 22 \text{ (מכסה לפי הטבלה)}}{5} = 17 \frac{2}{3} \text{ ימים}$$

חיוב ימי מכסת החופשה תיעשה רק בהיעדרות העובד מהעבודה בימים א עד ד.

3. עובד בדרגה 12 במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן שישה ימים, בעל ותק של שלוש שנים העובד חצי משרה בימים א, ג, ה (שלושה ימים בשבוע), מכסת חופשתו השנתית תהיה:

$$\frac{3 \text{ (ימי עבודה בפועל) } \times 19 \text{ (מכסה לפי טבלה)}}{6} = 9.5 \text{ ימים}$$

חיוב ימי מכסת החופשה תיעשה רק בהיעדרות העובד מהעבודה בימים א, ג, ה.

4. עובד בדרגה 12 במשרדים בהם נהוג שבוע עבודה בן חמישה ימים, בעל ותק של שלוש שנים, העובד חצי משרה בימים א, ג, ה (שלושה ימים בשבוע), מכסת חופשתו השנתית תהיה:

$$\frac{3 \text{ (ימי עבודה בפועל) } \times 16 \text{ (מכסה לפי טבלה)}}{5} = 9 \frac{2}{3} \text{ ימים}$$

חיוב ימי מכסת החופשה תיעשה רק בהיעדרות העובד מהעבודה בימים א, ג, ה.

(29/ז)

- (ה) מתמחה במשפטים זכאי ל-13 ימי חופשה בשנה בכפוף לאמור בפסקה 33.120(ב). (21/ס)

33.122

למרות האמור לעיל זכאים העובדים המפורטים בתקנות חופשה שנתית (חופשה מוארכת), התשכ"ד-1963 (ת' 2) לחופשה של 19 יום לפחות בכל שנה, במשרד בו נהוג שבוע עבודה בן שישה ימים ולחופשה של 16 יום, במשרד בו נהוג שבוע עבודה בן חמישה ימים. עובד שעבד 150 יום לפחות בשנה אחת או בשתי שנים רצופות באחת מן העבודות או התהליכים המפורטים בתקנות הנ"ל.

33.123

למרות האמור לעיל, זכאים העובדים המפורטים להלן, המועסקים בשבוע עבודה בן שישה ימים, לחופשה של 26 ימי עבודה בכל שנה: האחים, הפיזיותרפיסטים, המרפאים בעיסוק, העובדים הסוציאליים, הפסיכולוגים, הרופאים, הוטרונרים, הרוקחים הביוכימאים והמיקרוביולוגים, החטיבה הפארה רפואית. עובדים כנ"ל המועסקים בשבוע עבודה בן חמישה ימים זכאים לחופשה של 22 ימי עבודה בכל שנה.

33.124

למרות האמור לעיל זכאי עובד לחופשה של 36 ימי עבודה בכל שנה:

- (א) אם עבדו 200 יום לפחות בשנה אחת או בשתי שנים רצופות כרופא, כאח, כלבורנט, כמרפא בעיסוק, כעובד סוציאלי או כעובד ניקיון בבית חולים, במוסד, במרפאה או במעבדה המיוחדים לחולי שחפת או צרעת, וכן כעובד ניקיון במוסדות האמורים, הבא במגע עם חולים, או עם חומרי הפרשה של חולים;

(שע/18)

- (ב) עובד הנמצא לרגל עבודתו בתחום השפעת קרינה מיוננת במקום עבודה שאינו מבוקר, כמפורט בתקנות חופשה שנתית (חופשה מוארכת), התשכ"ד-1963;

61.334

מראש חודש אלול של כל שנה עד אסרו חג של סוכות הבא אחריו, יש לסיים את כל המכתבים הנשלחים מהמשרד בברכות לראש השנה החדשה והמועדים (שנה טובה, כתיבה וחתימה טובה, גמר חתימה טובה, או מועדים לשמחה).

61.335

(א) היה מכתב מסווג מטעמי סודיות, תצוין בכל העתקיו דרגת סודיותו. מעטפות המכתבים המסווגים כאמור תיסגרנה בדבק על קודקוד החפי (הדש הסוגר) או שפתו הארוכה, מדבקה הנושאת את חותמת היחידה השולחת וחותמת העובד האחראי למשלוח;
(ב) דבר דואר פנימי הנשלח בין יחידה ליחידה שלא באמצעות שירותי הדואר ייסגר בדבק או בסרט דביק. בקו ההדבקה של החפי תוטבע חותמת היחידה וחותמת השולח. כאשר לא רצוי ששם היחידה השולחת יודע לגורם אחר מלבד הנמען (למשל כשהשולחת היא יחידת קצין מבחן) יצוין במדבקה המשלוח הנ"ל מספר תא הדואר של היחידה ללא שמה.
(26/א)

61.336

נשלח מכתב במספר העתקים, יש להבחין בין נמענים לפעולה לבין נמענים לידיעה, אגב ציון הדבר בצורה ברורה ומובנת. כותב המכתב יקפיד שההעתקים לידיעה יישלחו לכל מי ששליחתם אליהם באה להבטיח יתר תיאום ושיתוף פעולה. על צורת ההבחנה בין מקבלי ההעתקים.

61.337

(א) נסמן מבוטל;
(ב) החותם על המכתב ועל העתקיו חייב להגיהם בטרם יחתום עליהם;
(ג) החותם אחראי לתוכן ולצורה של המכתב ושל העתקיו בהתאם להוראות סעיף זה והוראות סעיף 62.22.
(שע/18)

61.338

על נוהל סדרי כתיבת מכתבים - ראה פרק משנה 62.2.
על נוהל שמירת מסמכים וניהול רשומות - ראה פרק משנה 62.1.
(7/ג)

61.34 - התכתבות בלועזית

61.341

(א) על מכתב המתקבל מחוץ-לארץ ושפתו לועזית, רצוי לענות בשפה שבה נכתב המכתב, ואם לא - באנגלית או בצרפתית בהתאם לאפשרויות הקיימות במשרד;
(ב) על מכתב המתקבל מן הארץ ושפתו לועזית, יש לענות בעברית. אם ברור כי המכתב נתקבל מתושב חוץ-לארץ, או מחברה שאינה רשומה בארץ או הרשומה כחברת-חוץ, רצוי לצרף לתשובה תרגום לשפת הפנייה או לאנגלית או לצרפתית בהתאם לאפשרויות הקיימות במשרד. התרגום ייכתב על גיליון נייר חלק (ללא כותרת רשמית) ואין לחתום עליו.

61.342

הוראות פסקה 61.341 אינן חלות על התכתבות עם נציגויות של מדינות זרות; להן יש לענות באנגלית או בצרפתית.

61.35 - סיום הטיפול והעברת פניות לגורמים אחרים

61.351

סיים עובד טיפול במכתב או ברשומה אחרת, שהגיעו אליו לפעולה או לידיעה לרבות סיום שלב ביניים בלבד, יציין את הדבר ותאריך הסיום בגוף הרשומה או ברשומה נלווית או בגיליון הטיפול הצמוד לתיק.

61.36 - טיפול בתלונות

61.361

בסעיף זה:

"תלונה" - מכתב הכולל טענות על הפלייה או על ליקויים בטיב השירות וביחס לפונה, על ליקויים בתהליכי עבודה, בסדרי נוהל פנימיים וכיוצא באלה.

61.362

עובד המטפל בתלונה יקדיש תשומת לב מיוחדת לכך שהפונה אליו רואה בפנייה זו שלב אחרון אפשרי וגבוה אליו ניתן לערער. אשר על כן מחייב הדבר בירור מעמיק של התלונה וטיפול בה כנדרש.
(סא/26)

61.363

- (א) בכל משרד ובכל יחידת סמך יוטל על עובד אחראי, או על גוף הממונה על יחסי ציבור, הטיפול בתלונות, וזה יאשר מיד למתלונן את קבלת התלונה;
- (ב) המטפל בתלונה יעקוב אחר תוצאות הבירורים, הבדיקות והחקירות המתנהלות בנושא התלונה;
- (ג) יש להימנע ככל האפשר מלגלות את שמו של המתלונן במהלך הטיפול בתלונה.

61.364

יש לשלוח למתלונן הודעת ביניים על הטיפול בתלונתו, לא יאוחר מ-14 יום מיום קבלתה, ומדי פעם הודעות ביניים נוספות עד לסיום הטיפול כאמור בפסקה 61.322.

61.365

- (א) תלונה שיש בה עילה לתביעה משפטית, תובא לידיעת הלשכה המשפטית של המשרד או היחידה וינהגו לפי הנחיותיה;
- (ב) תלונה מבוססת, שאין בה כדי הגשת תביעה משפטית, תובא להחלטתו של האחראי, אשר יקבע את האמצעים שיינקטו לתיקון המעוות;
- (ג) יש להודיע למתלונן כי קיימת אפשרות ששמו ייודע באם יוחלט להעמיד לדין את מי שהתלונן נגדו, ולבקש את תגובתו;
- (ד) אם המתלונן מבקש להישאר בעילום שם, יש לנסות לבסס את ההעמדה לדין על תוצאות חקירה עצמאית, ולכבד במידת האפשר את רצונו של המתלונן;
- (ה) אם אין אפשרות לוותר על עדותו של המתלונן, יש להזמין לעדות בבית המשפט או בבית הדין, לאחר שהודיע לו על כך מראש.

61.366

הודעה סופית למתלונן תכלול את המסקנות שהמשרד הגיע אליהן, ואם נמשך הטיפול זמן רב, יוסברו הסיבות בגללן נמנע מלהשיב במועד. העתק ההודעה הסופית יישלח ליחידת הביקורת הפנימית של המשרד. הטיפול בתיק התלונה לא ייפסק, אלא באישור מנהל היחידה ובחתימתו.

61.367

מכתב תשובה על תלונה צריך לכתוב בכל מקרה על דרך החיוב. במכתב יידונו רק פרטים הנוגעים בנושא התלונה ולא תיכלל בו הטלת דופי באחרים.

82.2 - פיטורים (וכן 82.3)

82.21 דרכי פיטורים / 82.22 פיטורי עובד
בניסיון / 82.23 פיטורי עובד קבוע / 82.24
פיטורי עובד זמני / 82.25 הפסקת שירות של
עובד המועסק בחוזה / 82.26 סעיף מבוטל /
82.27 פיטורים לרגל צמצומים / 82.28 סייגים
לפיטורי עובדת בהיריון או בחופשת לידה או
השווה במקלט לנשים מוכות או פגיעה בהיקף
משרה של עובדת בהיריון / 82.29 סייגים
לפיטורים

82.21 - דרכי פיטורים

82.211

- (א) פיטורי עובד משירות המדינה, וכן הפסקת שירות של עובד המועסק על-פי חוזה, יעשו בהתקיים עילה לכך על-ידי בעל הסמכות לפי העניין, ובהתאם להליך המתאים הכל כמפורט בפרק משנה זה;
- (ב) הוראות פרק זה יחולו אלא אם כן נקבע אחרת בדין או בהסכם קיבוצי;
- (ג) הודעה על פיטורים יש למסור בכתב ובהתאם להוראות חוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א-2001 (ראה פסקה 82.32).
(שע/14)

82.212

הוראות פרקי משנה אלה אינן מתייחסות לפרישה לקצבה ביזמת נציב שירות המדינה (ראה סעיף 82.52).

82.22 - פיטורי עובד בניסיון

82.221

- (א) הסמכות לפטר עובד שהתקבל מן החוץ, בתוך תקופת הניסיון, היא בידי האחראי במשרד או ביחידת הסמך או מי שהוסמך לכך על-ידי;
- (ב) קודם קבלת החלטה על הפסקת תקופת הניסיון, יישלח האחראי הודעה מנומקת לעובד בהתאם לאמור בפסקאות 13.834 ו-18.835, ויעניק לו הזדמנות הוגנת להגיב להודעתו;
- (ג) הוראות בעניין תקופת ניסיון - ראה פרק משנה 13.8.
(שע/14)

82.222

פיטורי עובד בתקופת הניסיון תקפים אם נמסרה לעובד הודעת פיטורים בתוך תקופת הניסיון ואפילו ביום האחרון של אותו תקופה (ראה פסקה 13.835).

82.223

פיטורי עובד בתקופת הניסיון אינם טעונים אישור נציבות שירות המדינה ולא התייעצות מוקדמת עם ועד העובדים.

82.23 - פיטורי עובד קבוע

82.230

- (א) הסמכות לפטר עובד המועסק על-פי כתב מינוי ("עובד קבוע"), נתונה בידי נציב שירות המדינה או מי שהואצלה לו סמכות כאמור בפסקה 82.232, אם מצא כי העובד אינו מתאים למלא את תפקידו. לצורך קביעת אי התאמתו של העובד למילוי התפקיד רשאי נציב שירות המדינה או מי שהוסמך לכך על-ידי להביא בחשבון בין השאר אם העובד קיים את הוראות פרק משנה 42.2 ;
- (ב) סמכות לפטר עובד כאמור, כפופה לסייגים המפורטים להלן בסעיף זה וכן סייגים המנויים בסעיפים 82.28, 82.29 ו-82.31 (סייגים לפיטורי עובדת בהיריון או בחופשת לידה, לפיטורי עובד נכה מלחמה ולפיטורים מסיבות משמעת) ;
- (חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959, ס' 46א)
(שע/14)

82.231

- (א) נציב שירות המדינה רשאי להשתמש בסמכותו האמורה לעיל כאשר סיבות אי-התאמת העובד לתפקידו אינן סיבות משמעתיות. אם קיימות סיבות משמעתיות, יש לנקוט בדרך שיפוטית בהתאם להוראות חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 ;
- (ב) קיימות סיבות חופפות לפתיחה בהליכים נגד עובד העשויים להביא לפיטוריו - אי התאמה לתפקיד וסיבות משמעתיות - אין מגיעה עקרונית להשתמש בסמכות הפיטורים לפי פסקה 82.230, רק משום שעובדות המקרה יכולות להוות גם בסיס לאישום משמעת.

82.232

- (א) נציב שירות המדינה אצל מסמכותו לפי פסקה 82.230 לרשומים מטה (להלן - "בעל הסמכות") :
1. במשרדי הממשלה וביחידות הסמך - למנהל הכללי במשרד ולמנהל יחידת הסמך ;
  2. ביחידות המפורטות בטור א' לבעלי התפקידים שבטור ב' :

טור א'	טור ב'
בשירות הביטחון הכללי	ראש שירות הביטחון הכללי
במוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים	ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים
בוועדה לאנרגיה אטומית	מנהל הוועדה לאנרגיה אטומית
במרכז למחקר גרעיני שורק	מנהל המרכז למחקר גרעיני שורק
במרכז למחקר גרעיני נגב	מנהל המרכז למחקר גרעיני נגב

3. במשרד הבריאות - המנהל הכללי של משרד הבריאות, למעט לעניין פיטורי מנהל בית חולים ממשלתי ;
- בבתי החולים הממשלתיים - מנהל בית החולים שהוא מנהל יחידת סמך, ולעניין פיטורי סגן מנהל בית החולים, מנהל מחלקה, מנהל אדמיניסטרטיבי, אח ראשי וגזבר בבית החולים - המנהל הכללי של משרד הבריאות.
- ובלבד שסמכות זו לא תוחל אלא על עובד שדרגתו נמוכה בשתי דרגות לפחות, מדרגת בעל הסמכות כאמור בנסמכים 1-3. אצילת הסמכות אינה גורעת מסמכותו של נציב שירות המדינה לפעול לפי פסקאות 82.230 ו-82.231 ;
- (ב) בעל הסמכות אשר הואצלה לו סמכות כאמור בפסקה 82.232(א) יפעיל סמכותו זו, בכפוף להחלטות הממשלה ולכל ההוראות והסייגים לגבי פיטורים כפי שיפורסמו מעת לעת על-ידי נציבות שירות המדינה.
- (י"פ 5913, התשס"ט, ע' 2267, 2268)
(שע/18)

82.233

שימוע

- (א) שוקל בעל הסמכות לפטר עובד, ימסור לו בכתב האחראי את הסיבה לפיטורים המוצעים ;
- (ב) על בעל הסמכות כאמור בפסקה 82.232 לתת לעובד אשר מוצע לפטרו, הזדמנות להביא בפניו או בפני מי שהוא יסמך לכך, את טענותיו בכתב ו/או בעל-פה, בטרם קבלת החלטה בעניינו.
- (שע/14)